

Azərbaycan Respublikası adından

QƏRAR

Bakı şəhəri

İş № 2(102)-58/2019

07.01.2019

ALİ MƏHKƏMƏ

**Azərbaycan Respublikası adından
Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi
Mülki Kollegiyasının
Q Ə R A R İ**

İş № 2(102)-58/2019

07 yanvar 2019-cu il

Bakı şəhəri

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası, hakimlər Vəliyeva Elşənə Rafiq qızı (sədrlik edən və məruzəçi - hakim), Əsgərov Qürbət Ağa oğlu və X2 ibarət tərkibdə, Xnun katibliyi,

İddiaçının vəkili X1, Cavabdeh1 və onun vəkili X4 iştirakı ilə,

İddiaçı "xxxx" QSC-nin Cavabdeh1 və Cavabdeh2 qarşı "kredit müqaviləsi üzrə borcun ödənilməsi" tələbinə dair mülki iş üzrə Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 03.07.2018-ci il tarixli 2(103)-5589/2018 nömrəli qətnaməsindən Cavabdeh1 və vəkili X5 tərəfindən verilmiş kassasiya şikayəti üzrə mülki işə baxaraq,

MÜƏYYƏN ETDİ:

İddiaçı ASC Cavabdeh1 və Cavabdeh2 qarşı «kredit müqaviləsi üzrə borcun ödənilməsi» tələbinə dair iddia ərizəsi ilə (iddianın dəyişdirilmiş formasında) birinci instansiya məhkəməsinə müraciət edərək, cavabdehlərdən 5417 manat əsas borcun, 2363.17 manat faiz borcunun, 3.01 manat gecikdirilmiş vaxt üçün hesablanmış illik beş faiz borcun, 4320.08 manat dəbbə borcunun, cəmi 12103.26 manat məbləğində borcun və 30 manat ödənilmiş dövlət rüsumunun tutulmasıbarədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin(hakim Tale Kərimov) 19 yanvar 2018-ci il tarixli, 2(001)-806/2018 sayılı qətnaməsi ilə iddia qismən təmin olunmuş, cavabdehlərdən müştərək qaydada 5321.72 manat əsas kredit borcun, 2363.17 manat müqavilə müddəti ərzində hesablanmış faiz borcunun, 3.01 manat müqavilə müddətindən sonra hesablanmış (5%) faiz borcunun və 5 manat cərimə olmaqla ümumilikdə 7692.9 manat məbləğində borcun və ödənilmiş dövlət rüsumunun 19.05 manat hissəsinin tutularaq iddiaçıya ödənilməsi, dövlət rüsumunun qalan hissəsinin iddiaçının özünə aid edilməsi qət olunmuş, iddia qalan hissədə təmin olunmamışdır.

Cavabdeh1 birinci instansiya məhkəməsinin qeyd edilən qətnaməsindən apellyasiya şikayəti verərək, qətnamənin ləğv olunmasını xahiş etmişdir.

Apellyasiya icraatı zamanı iddiaçı ərizə ilə məhkəmə kollegiyasına müraciət edərək, iddiaçının əsl iddiaçı "xxxx" QSC ilə əvəz olunmasını xahiş etmişdir. Belə ki, təqdim olunmuş sənədlərdən (akt və s.) görünür ki, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 10 fevral 2017-ci il tarixli, 101s sayılı Sərəncamının icrası ilə əlaqədar iddiaçı cavabdehin ona olan kredit borcunu (təhvil-təslim həyata keçirilən 16 may 2018-ci il tarixə olan – 5321,72 manat əsas borc, 1057,81 manat faiz borcu) "xxxx" QSC-yə güzəşt edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının (hakimlər R.Eyvazov, S.Hacıyev və F.Talışinski) 03.07.2018-ci il tarixli 2(103)-5589/2018 nömrəli qətnaməsi ilə Cavabdeh1 tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayəti qismən təmin edilərək Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin 19 yanvar 2018-ci il tarixli, 2(001)-806/2018 sayılı qətnaməsi iddiaçı "xxxx"

QSC-nin xeyrinə tutulmalı olan faizlərin məbləği 1057,81 (bir min əlli yeddi manat 81 qəpik) manat müəyyən olunmaqla dəyişdirilmiş, qətnamənin qalan hissədə dəyişdirilmədən saxlanması qətdir edilmişdir.

Cavabdeh1 və vəkili X5 iş üzrə Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 03.07.2018-ci il tarixli 2(103)-5589/2018 nömrəli qətnaməsindən kassasiya şikayəti vermişlər.

KASSASIYA ŞİKAYƏTİNİN DƏLİLLƏRİ:

İddiaçı kassasiya şikayətini onunla əsaslandırılmışdır ki, tələbin güzəşti zamanı "İddiaçı" ASC 16 may 2018-ci il tarixdə cavabdehin faiz borcunun 1057,81 manat olmasını bəyan edərək, həmin məbləğdə faiz borcunu "xxxx" QSC-yə güzəşt etmişdir. Beləliklə tələb hüququ 1057,81 manat həddində yaranmışdır. Məhkəmə kollegiyasının bu qənaəti əsassızdır. Belə ki, mühasibatlıq ekspertizası tərəfindən yaranmış faiz borcu 986.73 manat müəyyən edilmişdir. Tələbin güzəşt edilməsi bu məbləğdən artıq olduğundan, apellyasiya məhkəməsi kollegiyası faizlər üzrə tələbin təmin edilməsində səhvə yol vermişdir. Tərəflər arasında əsas borc üzrə heç bir mübahisə yaranmamış, yalnız faizlərin hesablanması və silinməsi üzrə apellyasiya şikayəti verərək ekspertiza rəyinin nəzərə alınmasını xahiş etmişdir. Məhkəmə şikayəti qismən təmin etsə də, sonda iddiaçının tələbinin istədiyi şəkildə təmin etməsi ilə düzgün nəticəyə gəlməmişdir. Apellyasiya instansiyası tərəfindən faizlərin ödənilməsi hissəsində belə bir nəticəyə gəlinməsi əsassızdır. Bunları nəzərə alaraq Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin 03 iyul 2018-ci il tarixli qətnaməsinin qismən faiz borcunun təmin edilmiş hissəsində ləğv edilərək mülki iş həmin hissədə yenidən araşdırılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə qaytarılması barədə qərar qəbul edilməsi xahiş olunmuşdur.

PROSESSUAL MƏSƏLƏLƏR:

Tərəflərə işə baxılmasının vaxtı və yeri barədə qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada məlumat verilmiş. Lakin onlar məhkəmə iclasına gəlməmişlər və gəlməmələrinin səbəbləri barədə məhkəməyə məlumat verməmişlər.

Məhkəmə kollegiyası Azərbaycan Respublikası MPM-in 415.3-cü maddəsinə əsasən məhkəmə iclasına gəlməyən şəxslərin iştirakı olmadan işə baxılmasını mümkün hesab edir.

HÜQUQİ MƏSƏLƏLƏR:

Azərbaycan Respublikası MPM-in 416-cı maddəsinə əsasən kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosesual hüquq normalarının düzgün tətbiqini yoxlayır.

Mülki işin mübahisələndirilməyən halları ondan ibarətdir ki, İddiaçı ASC ilə Cavabdeh1 arasında 18 dekabr 2014-cü il tarixli kredit müqaviləsinin bağlanmış, həmin müqaviləyə əsasən sonuncuya 36 ay müddətinə illik faiz dərəcəsi 25% olmaqla 7000 manat məbləğində kredit verilmiş, kredit öhdəliyinin icrasını təmin etmək məqsədilə bankla digər Cavabdeh2 arasında 18 dekabr 2014-cü il tarixli zəminlik müqaviləsi bağlanmışdır.

Məhkəmə mühasibatlıq ekspertizasının 24 oktyabr 2017-ci il tarixli, 8550 sayılı rəyi ilə 18 dekabr 2014-cü il tarixli 160-18.12.2014-SM114 sayılı kredit müqaviləsinin şərtləri nəzərə alınmaqla Cavabdeh1 24 oktyabr 2016-cı il tarixinə banka olan əsas borcunun 5321.72 manat, faiz borcunun 986.73 manat olmaqla cəmi borc məbləği 6308.45 manat müəyyən olunmuşdur. Faizlərin məbləği 24 oktyabr 2016-cı il tarixə olan vəziyyətdə müəyyən olunmuşdur. Kredit müqaviləsinin müddəti (kreditin qaytarılması müddəti) isə 18 dekabr 2017-ci il tarixdə bitmişdir. Bu səbəbdən də, faizlərin hesablanması 24 oktyabr 2016-cı il tarixdən 18 dekabr 2017-ci il tarixədək davam etmişdir. İddiaçı ASC birinci instansiyaya məhkəməsində 25 dekabr 2017-ci il tarixli ərizə ilə iddia tələbinin həcmi dəyişdirərək, iddia ərizəsinə əsasən tələb etdiyi 805,80 manat faiz borcunun məbləğini 2363,17 manatadək artırmışdır. Lakin, işdə olan tələbin güzəştinə dair sənədlərə əsasən Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 10 fevral 2017-ci il tarixli, 101s sayılı Sərəncamının icrası ilə əlaqədar İddiaçı ASC hazırkı kredit müqaviləsi üzrə Cavabdeh1

kredit borcunu təhvil-təslim həyata keçirilən 16 may 2018-ci il tarixə olan vəziyyətdə, yəni 5321,72 manat əsas borc, 1057,81 manat faiz borcu olmaqla "xxxx" QSC-yə güzəşt etmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi müəyyən etmişdir ki, tələbin güzəşti zamanı İddiaçı ASC 16 may 2018-ci il tarixə cavabdehin faiz borcunun 1057,81 manat olmasını bəyan edərək, məhz həmin məbləğdə faiz borcunu "xxxx" QSC-yə güzəşt etmişdir. "xxxx" QSC-nin tələb hüququ faiz borcu hissədə 1057,81 manat həddində yaranmışdır. Hazırkı vəziyyətdə isə iddiaçının "xxxx" QSC olması nəzərə alınmaqla, məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, faiz borcu cavabdeh tərəfdən 1057,81 manat həddində tutula bilər. Çünki, "xxxx" QSC həmin hissədə əlavə olaraq hər hansı başqa tələb irəli sürməmişdir.

Kassasiya şikayətində qətnamə ilə müəyyən edilmiş faiz borcunun məbləği mübahisələndirilir, buna görə də, qətnamə yalnız faiz borcunun tutulması hissəsində yoxlanılır.

Məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi faiz borcunun məbləğinin müəyyən edilməsi hissəsində əsaslı və qanunidir.

Belə ki, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəllənin:

- 739-cu maddəsinə əsasən borc müqaviləsinə görə, iştirakçılardan biri (borc verən) pula və ya digər əvəz edilən əşyalara mülkiyyət hüququnu digər iştirakçıya (borc alana) keçirməyi öhdəsinə götürür, digər iştirakçı (borc alan) isə aldıklarını müvafiq olaraq pul və ya eyni keyfiyyətdə və miqdarda olan eyni növlü əşyalar şəklində borc verənə qaytarmağı öhdəsinə götürür. Borc müqaviləsinin predmeti hər hansı pul məbləği olduqda, o, kredit müqaviləsi adlandırılır. Müstəqil peşə fəaliyyəti şəklində pul borc verməklə məşğul olan şəxslər əlavə olaraq peşəkarlıq qaydasında kreditlər verilməsi haqqında müddəaları gözləməlidirlər.

- 385.1-ci maddəsinə görə öhdəliyə əsasən bir şəxs (borclu) başqa şəxsin (kreditorun) xeyrinə müəyyən hərəkəti etməlidir, məsələn, pul ödəməli, əmlak verməli, iş görməli, xidmətlər göstərməli və i.a. və ya müəyyən hərəkətdən çəkinməlidir, kreditorun isə borcludan vəzifəsinin icrasını tələb etmək hüququ vardır.

"Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 399.3, 399.4, 445 və 449-cu maddələrinin bəzi müddələrinin şərh edilməsinə dair" 24 dekabr 2014-cü il tarixli Qərarında Konstitusiya Məhkəməsi müəyyən etmişdir ki, kreditor kredit müqaviləsindən irəli gələn öhdəliyin icrası üçün nəzərdə tutulmuş müddət bitənədək pul vəsaitindən istifadə haqqının (faizlərin), həmin müddətdən sonrakı dövr üçün isə öhdəliyin icra edilməməsinə görə mülki qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş və hesablanmış faiz formasında zərərin (real zərər və əldən çıxmış faydanın) ödənilməsinə tələb edə bilər.

Cavabdehin kassasiya şikayətinin dəlilləri ilə bağlı məhkəmə kollegiyası qeyd edir ki, kassator faiz borcunun düzgün hesablanmadığını qeyd etsə də, bu barədə məhkəməyə heç bir sübut təqdim etməmişdir. Məhkəmə ekspertizasının rəyində faiz məbləğinin 986.73 manat müəyyən edilməsinə gəldikdə isə, qeyd edilməlidir ki, həmin ekspertiza ilə faizlərin məbləği 24 oktyabr 2016-cı il tarixə olan vəziyyətdə müəyyən olunmuşdur. Lakin sonradan iddiaçı iddia tələbini artıraraq kredit müqaviləsinin müddətinin bitdiyini 18 dekabr 2017-ci il tarixə yaranmış 2363,17 manat faiz borcunu tələb etmişdir, məhkəmə kollegiyası düzgün olaraq həmin məbləği İddiaçı ASC tərəfindən 16 may 2018-ci il tarixə hesablanmış və "xxxx" QSC təhvil verilmiş həcmdə, yəni 1057,81 manat hissədə təmin etmişdir.

Beləliklə də, kassasiya kollegiyası, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi nəticə ilə razılaşıb və qeyd edir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi faiz borcunun tutulması hissəsində birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsinin dəyişdirilməsi barədə qətnamə qəbul edərkən, hazırkı işin faktiki hallarını tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırmış və tərəflər arasındakı mübahisənin həlli üçün tətbiq edilməli olan maddi və prosessual hüquq normalarını düzgün tətbiq etmişdir. Kassasiya şikayətlərinin dəlilləri əsassızdır, həmin dəlillər apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin ləğvi üçün qanuni əsas ola bilməz.

Bu səbəbdən, kassasiya şikayətləri təmin edilməməli, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi dəyişiklik edilmədən saxlanılmalıdır.

Azərbaycan Respublikası MPM-in 417.1.1-ci maddəsinə əsasən kassasiya məhkəməsi işə baxarkən apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və ya qəraradını dəyişiklik edilmədən, şikayəti təmin etmədən saxlaya bilər.

Göstərilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası MPM-in 416-417, 419, 421-ci maddələrini rəhbər tutaraq, məhkəmə kollegiyası

QƏRARA ALDI:

Cavabdeh1 kassasiya şikayəti təmin edilməsin.

İş üzrə Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 03.07.2018-ci il tarixli 2(103)-5589/2018 nömrəli qətnaməsi mübahisələndirilən hissədə dəyişiklik edilmədən saxlanılsın.

Qərar qəbul edildiyi andan qüvvəyə minir.